79. MEKTUP

٧٩ — ﴿ اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالسَّبْعُونَ اِلَى الشَّيْخِ يُوسُفَ الْبَرْكِيِّ فِى جَوَابِ رِسَالَتِهِ الَّتِى كَتَبَهَا مُشْتَمِلَةً عَلَى الْاِعْرَاضِ عَنِ الْكُفْرِ الْحَقِيقِيِّ وَمُشْعِرَةً بِالْاِقْبَالِ عَلَى الْاِسْلَامِ الْحَقِيقِيِّ وَمَا يُنَاسِبُ ذَلِكَ ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى اِنَّ الرِّسَالَةَ الْمَسْطُورَةَ الَّتِى اَحَلْتُمُوهَا عَلَى مَوْلَانَا عَبْدِ الْحَيِّ لِيُرِيَهَا لَمْ يُرِهَا فِى هَذِهِ الْمُدَّةِ وَيَوْمَ سَافَرَ مَوْلَانَا بَابُو اَحْضَرَهَا وَلَمَّا طَالَعْنَاهَا صَارَتْ بَاعِثَةً عَلَى الْفَرَحِ لِكَوْنِهَا مُشْتَمِلَةً عَلَى الْاِعْرَاضِ عَنِ الْكُفْرِ وَمُشْعِرَةً بِالْاِقْبَالِ عَلَى الْاِسْلَامِ كَمَا اَنَّ الْاِسْلَامَ الْمَجَازِىَّ اَفْضَلُ مِنَ الْكُفْرِ الْمَجَازِىِّ اِسْلَامُ الطَّرِيقَةِ أَيْضًا اَفْضَلُ مِنْ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ وَكُفْرُ الطَّرِيقَةِ كُلُّهُ سُكْرٌ وَاِسْلَامُ الطَّرِيقِ كُلُّهُ صَحْوٌ وَكَمَا اَنَّ الصَّحْوَ الْمَجَازِىَّ اَفْضَلُ مِنَ السُّكْرِ الْمَجَازِىِّ صَحْوُ الطَّرِيقَةِ أَيْضًا اَفْضَلُ مِنْ سُكْرِ الطَّرِيقَةِ ثَمَرَةُ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ تَشْبِيهٌ وَنَتِيجَةُ اِسْلَامِ الطَّرِيقَةِ تَنْزِيهٌ وَالْفَرْقُ الَّذِى بَيْنَ التَّشْبِيهِ وَالتَّنْزِيهِ هُوَ فَرْقُ مَا بَيْنَ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ وَاِسْلَامِ الطَّرِيقَةِ وَالَّذِينَ اخْتَارُوا الْجَمْعَ بَيْنَ التَّشْبِيهِ وَالتَّنْزِيهِ وَاعْتَقَدُوهُ كَمَالاً ذَاكَ التَّنْزِيهُ أَيْضًا مِنْ جُمْلَةِ تَشْبِيهٍ رَأَوْهُ تَنْزِيهًا وَاِلَّا فَاَيْنَ الْمَجَالُ لِلتَّشْبِيهِ حَتَّى يَجْتَمِعَ مَعَ التَّنْزِيهِ الْحَقِيقِىِّ وَلَا يَصِيرُ مُضْمَحِلاً وَمُتَلَاشِيًا فِى تَشَعْشُعِ اَنْوَارِهِ ﴿شِعْرٌ﴾

وَمَتَى بَدَتْ اَنْوَارُ بَدْرٍ فِى الدُّجَا * مَا لِلسُّهَى مِنْ حِيلَةٍ سِوَى الْاِخْتِفَا

شَرَّفَ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى بِحَقِيقَةِ الْاِسْلَامِ الْحَقِيقِىِّ بِالنَّبِىِّ وَآلِهِ الْاَمْجَادِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ وَحَيْثُ كَانَ مَوْلَانَا بَابُو مُهَيَّأً لِلسَّفَرِ وَقَعَ الْاِخْتِصَارُ عَلَى كَلِمَاتٍ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى مَنْ لَدَيْكُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Şeyh Yusuf el-Bereki'ye gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî bu mektupta sözü geçen şahsın, hakiki küfürden uzak durmak ve hakiki İslam'a yönelmekle alakalı mektubuna cevap vermektedir.

Allah'a hamd, peygamberlere selam olsun...

Bize ulaştırması için Mevlana Abdulhayy'a gönderdiğiniz mektubunuz ancak Mevlana Bâbû'nun yola çıkacağı gün elimize ulaşabildi. Derhal mektubunuzu mütalaa ettim ve küfürden uzak durmak, İslam'a yönelmek gibi önemli konular içerdiği için ziyadesiyle memnun oldum.

Mecazî anlamda İslam, mecazî anlamda küfürden daha iyi olduğu gibi, tarikatın İslam'ı da tarikatın küfründen daha hayırlıdır[105]. *Tarikat* küfrünün hepsi manevi geçginlik halinden ibarettir. *Tarikat* İslamı ise tamamen ayıklık ve kendindelik halidir. Mecazî anlamda kendinde olma hali mecazî anlamda geçginlik halinden daha iyi ise bunun gibi tarikatın kendindelik hali geçginlik halinden daha üstündür. *Tarikat* küfrünün sonucu teşbihtir.[106] *Tarikat* İslam'ının neticesi ise tenzihtir.[107] Teşbih haliyle tenzih hali arasındaki fark tarikat küfrüyle tarikat İslam'ı arasındaki fark gibidir. Teşbihle tenzih arasını birleştirerek bunun daha olgunca bir tutum olduğunu ileri sürenlerin tenzih dedikleri şey de sonuçta teşbihtir; ne çare ki kendileri bunu tenzih olarak görmektedirler. Yoksa bu makamda hakikî tenzihle birleştirilmesi bir yana, teşbihin sözü bile edilmez. Teşbih yüce zatın nurları karşısında eriyip yok olur.

Karanlıkların içinden dolunayın ışıkları belirdiği zaman
Süha yıldızının gizlenmekten başka yoktur elinde eman.

Allah Sübhanehü hakiki İslam'ın hakikatiyle şereflendirsin. Sevgili Peygamberimize, onun âl ve ashabına salat ve selam olsun. Mevlana Bâbû yolculuk hazırlıklarını yapmış bulunduğu için mektubumu kısa tutmak zorunda kaldım.

Size ve diğer dostlara selamlar...

---

105 Mecazî İslam, henüz nefs-i emmare terbiye edilmeden, gönüldeki masiva bağlantıları kesilmeden elde edilen zahiri boyutuyla İslam'a kullanılan tasavvufî bir deyimdir. Mecazî küfür de, Allah'ı inkar ve benzeri yollarla kafir olmak anlamında kullanılır. Hakikî İslam veya tarikat İslam'ı deyimi ise, seyr u sülûk mertebelerini geçerek fark makamına ulaşmakla bütün bilgi ve marifetlerin şeriatın zahirine uygun düşmesi ve zahirde şeriatın hükümlerine ters düşen söz ve düşüncelerden sakınmak anlamında kullanılır. Tarikat küfrü ise henüz cem makamında iken elde edilen bilgi ve marifetlerin sekir halinin etkisiyle zahirde şeriatın hükümlerine aykırı biçimde dile getirilmesi demektir.

106 Teşbih, benzetmek. Allah'a yaratıklara ait hususiyetler atfetmek. Yaratıklarda zuhur eden hal ve vasıfları ilahî vahdetin muhtelif görünüşleri olarak değerlendirip hepsini Vahid-i Hakikide (Allah'a) toplama eğilimi.

107 Tenzih, uzak ve beri görmek. Allah'ı yaratıklara ait hususiyetlerden uzak tutmak. Yaratıklarda zuhur eden hal ve vasıfları Allah'tan nefyetmek suretiyle vucûd-i ilahiyi ötelerinde ötesinde arama eğilimi.

KELİME ANLAMI

79. ≺ اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالسَّبْعُونَ Yetmiş dokuzuncu mektup *(Kime gönderilmiştir?)* **اِلَى الشَّيْخِ يُوسُفَ الْبَرْكِيِّ Şeyhe Yusuf Berki'ye** *(Ne hakkındadır?)* **فِى جَوَابِ رِسَالَتِهِ Risalesinin cevabı hakkındadır اَلَّتِى كَتَبَهَا Ki, onu yazmış** *(Nasıl?)* **مُشْتَمِلَةً İçeriyor olduğu halde** *(Neyi?)* **عَلَى الْاِعْرَاضِ Yüz çevirmeyi** *(Neden?)* **عَنِ الْكُفْرِ الْحَقِيقِىِّ Hakiki küfürden** *(Daha?)* **وَمُشْعِرَةً Sezdirir olduğu halde** *(Neyi?)* **بِالْاِقْبَالِ Yönelmeyi** *(Neye?)* **عَلَى الْاِسْلَامِ الْحَقِيقِىِّ Hakiki İslam'a وَمَا يُنَاسِبُ ذٰلِكَ Ve buna uygun konula hakkındadır ≻**

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Hamd Allah'a وَسَلَامٌ Selam ise عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى Seçtiği kullarına olsun اِنَّ الرِّسَالَةَ الْمَسْطُورَةَ Şüphesiz yazılan risale *(Hangi?)* اَلَّتِى اَحَلْتُمُوهَا Siz onu havale etmişsiniz *(Kime?)* عَلَى مَوْلَانَا عَبْدِ الْحَىِّ Mevlana Abdulhayy'a *(Niçin?)* لِيُرِيَهَا Onu görtermesi için لَمْ يُرِهَا O mektubu göstermedi *(Ne zaman?)* فِى هٰذِهِ الْمُدَّةِ Bu müddet içinde وَيَوْمَ سَافَرَ Ve sefere çıkacağı gün *(Kim)* مَوْلَانَا بَابُو Mevlana Babu اَحْضَرَهَا O risaleyi hazır etti وَلَمَّا طَالَعْنَاهَا Ne zaman ki onu gözden geçirdik صَارَتْ بَاعِثَةً Sebep oldu *(Neye?)* عَلَى الْفَرَحِ Sevince *(Niçin?)* لِكَوْنِهَا مُشْتَمِلَةً İçermekte olduğu için *(Neyi?)* عَلَى الْاِعْرَاضِ Yüz çevirmeyi *(Neden?)* عَنِ الْكُفْرِ Küfürden *(Daha?)* وَمُشْعِرَةً Ve sezdirici olduğu için *(Neyi?)* بِالْاِقْبَالِ Yönelmeyi *(Neye?)* عَلَى الْاِسْلَامِ İslam'a كَمَا اَنَّ الْاِسْلَامَ الْمَجَازِىَّ Nasıl ki, mecazi İslam اَفْضَلُ Daha üstündür *(Neden?)* مِنَ الْكُفْرِ الْمَجَازِىِّ Mecazi küfürden اَيْضًا اِسْلَامُ الطَّرِيقَةِ Tarikat İslam'ı da اَفْضَلُ Daha üstündür *(Neden?)* مِنْ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ Tarikat küfründen وَكُفْرُ الطَّرِيقَةِ Tarikat küfrünün كُلُّهُ سُكْرٌ Hepsi sarhoşluktur وَاِسْلَامُ الطَّرِيقِ Tarikat İslam'ının ise كُلُّهُ صَحْوٌ Hepsi ayıklıktır وَكَمَا اَنَّ الصَّحْوَ الْمَجَازِىَّ Nasıl ki, mecazi ayıklık اَفْضَلُ Daha üstündür *(Neden?)* مِنَ السُّكْرِ الْمَجَازِىِّ Mecazi sarhoşluktan اَيْضًا صَحْوُ الطَّرِيقَةِ Tarikat ayıklığı da اَفْضَلُ Daha üstündür *(Neden?)* مِنْ سُكْرِ الطَّرِيقَةِ Tarikat sarhoşluğundan ثَمَرَةُ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ Tarikat küfrünün meyvesi تَشْبِيهٌ Teşbih/benzetmedir وَنَتِيجَةُ اِسْلَامِ الطَّرِيقَةِ Tarikat İslam'ının neticesi ise تَنْزِيهٌ Tenzih etme/noksan sıfatlardan beri kılmadır وَالْفَرْقُ الَّذِى بَيْنَ التَّشْبِيهِ وَالتَّنْزِيهِ Teşbih ile tenzih arasındaki fark هُوَ فَرْقٌ مَا O olan farktır *(Nerede?)* بَيْنَ كُفْرِ الطَّرِيقَةِ Tarikat küfrü ile وَاِسْلَامِ الطَّرِيقَةِ Tarikat İslam'ı arasında وَالَّذِينَ O kimseler ki,

Tenzih وَالتَّنْزِيهِ Teşbih ile بَيْنَ التَّشْبِيهِ *(Neyi?)* Toplamayı اَلْجَمْعَ *(Neyi?)* Tercih ettiler اخْتَارُوا arasını وَاعْتَقَدُوهُ Ve ona itikat ettiler *(Ne diye?)* كَمَالاً Olgunluk diye ذَاكَ التَّنْزِيهُ أَيْضًا İşte bu tenzih de *(Nedir?)* مِنْ جُمْلَةِ تَشْبِيهٍ Bir teşbihin toplamındandır ki, رَأَوْهُ تَنْزِيهًا Onu tenzih olarak gördüler وَالاَّ Yoksa böyle olmasa فَأَيْنَ الْمَجَالُ İmkan neredеdir *(Neye?)* لِلتَّشْبِيهِ Teşbihe حَتَّى يَجْتَمِعَ Ta ki toplanıversin *(Ne ile?)* مَعَ التَّنْزِيهِ الْحَقِيقِيِّ Hakiki tenzih ile birlikte (toplanıversin de) وَلاَ يَصِيرَ Ve teşbih olmasın *(Ne?)* مُضْمَحِلاً وَمُتَلاَشِيًا Kaybolan ve eriyip giden *(Nerede?)* فِي تَشَعْشُعِ أَنْوَارِهِ Tenzihin nurlarının parlaklığı karşısında ﴿شِعْرٌ﴾ Şiir:

فِي وَمَتَى بَدَتْ Her ne zaman açığa çıkarsa *(Ne?)* أَنْوَارُ بَدْرٍ Dolunayın nurları *(Nerede?)* فِي الدُّجَا Karanlıklar içinde مَا لِلسُّهَى Süha yıldızı için yoktur *(Ne?)* مِنْ حِيلَةٍ Herhangi bir çare *(Neden başka?)* سِوَى الاِخْتِفَا Gizlenmekten başka.

شَرَّفَ Şereflendirsin *(Kim)* اللّٰهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى Allah Subhânehu ve Teâlâ *(Ne ile?)* بِحَقِيقَةِ الاِسْلاَمِ الْحَقِيقِيِّ Hakiki İslam'ın hakikati ile *(Kimin hürmetine?)* بِالنَّبِيِّ Efendimizin *(Daha?)* وَآلِهِ الاَمْجَادِ Ve onun yüce ehlinin hürmetine عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ Ona ve ehline olsun *(Ne?)* اَلصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ Dualar ve selamlar وَحَيْثُ كَانَ مَوْلاَنَا بَابُو Ve Mevlana Babu olduğu için *(Ne?)* مُهَيَّأً لِلسَّفَرِ Sefere hazırlanıyor *(Ne oldu?)* وَقَعَ Vuku buldu *(Ne?)* الاِخْتِصَارُ عَلَى كَلِمَاتٍ Birkaç kelimeyle yetinmek وَالسَّلاَمُ Selam olsun *(Kimlere?)* عَلَيْكُمْ Size وَعَلَى مَنْ لَدَيْكُمْ Ve yanınızdakilere...